

การศึกษา เปรียบเทียบคำลักษณะนามในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา กับสมัยปัจจุบัน

นางบัวหลวง วงศ์ศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

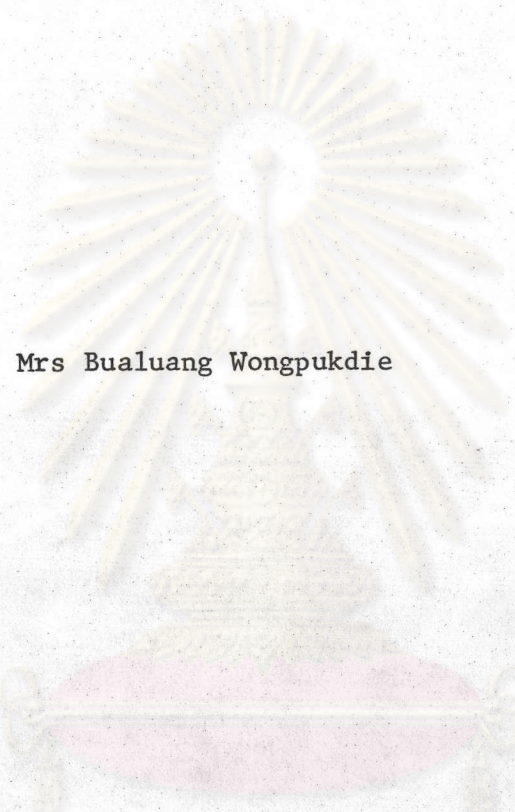
ISBN 974-564-125-1

008811

I16009009

9

A COMPARATIVE STUDY OF CLASSIFIERS IN THE SUKHOTHAI PERIOD,
THE AYUTTHAYA PERIOD AND THE PRESENT TIME

Mrs Bualuang Wongpukdie

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณะนามในสมัยสุโขทัย

สมัยอยุธยา กับสมัยปัจจุบัน

โดย

นางบัวหลวง

วงศ์ภักดี

ภาควิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรุณพิมพ์ พงศ์ประยูร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....*สุประดิษฐ์ บุณนา*..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*ดร.ศักดิ์ศรี แยมณีตดา*..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมณีตดา)

.....*ดร. นววรรณ พันธุเมธา*..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา)

.....*อรุณพิมพ์ พงศ์ประยูร*..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรุณพิมพ์ พงศ์ประยูร)

.....*ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข*..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษา เปรียบเทียบคำลักษณนามในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา กับ
สมัยปัจจุบัน

ชื่อผู้ผลิต

นางบัวหลวง วงศ์ภักดี

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.นพวรรณ พันธุ์เมธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย พงศ์ประยูร

ภาควิชา

ภาษาไทย

ปีการศึกษา

2527

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา เรื่องคำลักษณนามที่มิใช่ในสมัยสุโขทัยและ
สมัยอยุธยา โดยศึกษา เปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันทั้งในส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน ข้อมูลที่
นำมาศึกษา เก็บรวบรวมจากศิลาจารึกและ เอกสารในสมัยสุโขทัยและอยุธยาและจากตำรา
บทความวิชาการ วิทยสารและหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง คำลักษณนามที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยาและสมัยปัจจุบัน
มีที่มา เหมือนกันทั้งสามสมัยคือ มาจากคำนามและคำกริยา คำลักษณนามที่มาจากคำนาม
มีรูปเดียวกับคำนามที่ใช้ร่วมด้วยหรือมีรูปแตกต่างออกไป

ประการที่สอง คำลักษณนามที่มิใช่ในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยาและสมัยปัจจุบันมี
ลักษณะการใช้เหมือนกันทั้งสามสมัยคือ ใช้ประกอบกับคำนามและคำกริยา แต่คำลักษณนาม
ที่มิใช่ในแต่ละสมัยนั้นจะเหมือนและแตกต่างกันคือ บางคำมิใช่ทั้งสามสมัย บางคำ
มิใช่ในสมัยสุโขทัยแต่ไม่มิใช่ในสมัยอยุธยาและสมัยปัจจุบัน บางคำมิใช่ในสมัยอยุธยาแต่
ไม่มีมิใช่ในสมัยสุโขทัยกับสมัยปัจจุบัน หรือบางคำมิใช่ในสมัยสุโขทัยกับสมัยอยุธยาแต่ไม่มี
มิใช่ในสมัยปัจจุบัน

ประการที่สาม คำลักษณนามที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยาและสมัยปัจจุบัน
มีลักษณะการปรากฏร่วมกับคำนามหรือคำกริยาได้ 3 ลักษณะ เหมือนกันทั้ง 3 สมัย คือ

คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำนามหรือคำกริยาได้คำหนึ่ง คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏ
ร่วมกับคำนามหรือคำกริยาได้หลายคำ คำลักษณนามหลายคำปรากฏร่วมกับคำนามหรือคำกริยา
คำเดียวกัน

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 เป็นบทนำกล่าวถึงความมุ่งหมาย
และขอบเขตของการวิจัย บทที่ 2 เป็นบทที่ศึกษาคำลักษณนามต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัย
บทที่ 3 เป็นบทที่ศึกษาคำลักษณนามต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา บทที่ 4 เป็นบทเปรียบเทียบ
คำลักษณนามที่ใช้ในสมัยต่าง ๆ ในแง่ ที่มา ลักษณะการใช้ และลักษณะการปรากฏร่วมกับ
คำนามและคำกริยา บทสุดท้ายเป็นการสรุปผลของการศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามและ
เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคำลักษณนามรวมทั้ง เสนอแนะประเด็นที่น่าสนใจเพื่อศึกษาหรือวิจัย
เรื่องคำลักษณนามในภาษาไทยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2

Thesis Title	A. Compative Study of Classifiers in the Sukhothai Period, the Ayutthaya Period and the Present Time.
Name	Mrs Bualuang Wongpukdie
Thesis Adviser	Associate Professor Nawawan Bandhmedha, Ph.D. Assistant Professor Orapim Pongprayoon.
Department	Thai
Academic Year	1984

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to compare and contrast the usage of classifiers in the Sukhothai period, the Ayutthaya period and the present time. The investigation is based on data obtained from inscriptions, old documents and contemporary texts including a number of academic articles, magazines and newspapers.

After a close study, the results of this research are as follows:-

First, the classifiers used in the Sukhothai period, the Ayutthaya period and the present time have the same derivation of words. They came from the nouns or the verbs. Some classifiers that came from the nouns have the same forms as nouns but some do not.

Second, the classifiers used in the Sukhothai period, the Ayutthaya period and the present time have similar usages. they cooccur with nouns and verbs. The classifiers in the three periods show some differences in their occurrences. Some classifiers are

8

similar and different in that some classifiers occurred in all three periods, some classifier occurred only in the Sukhothai period, some occurred only in the the Ayutthaya period and some classifiers occurred only in the Sukothai and the Ayutthaya periods.

Third, the distributions of classifiers in the Sukhothai period, the Ayutthaya period and the present time are of three types. First, a classifier occurred with a particular noun or verb. Second, a classifier occurred with numerous nouns or numerous verbs. Third, numerous classifiers could occur with a noun or a verb.

The thesis is divided into five chapters. Chapter one introduces the reader to the purpose and scope of this research. Chapter two is a study of the classifiers in the Sukhothai period. Chapter three is a study of the classifiers in th Ayutthaya period. Chapter four is a comparative study of the derivation, the usage and the occurrence of classifiers in the three periods. Chapter five is the conclusion of this comparative study of classifiers in all three periods. Included here are the writer's remarks and suggestions for the further study of classifiers in Thai.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นกำลังใจ ชี้แนะ และตรวจแก้ไขอย่างละเอียดลึกซึ้งทุกขั้นตอนจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพิมพ์ พงศ์ประยูร ผู้เป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ควบคุมงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งได้สำเร็จลงโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบสำนึกในพระคุณอันใหญ่หลวงนี้ตราบ นานเท่านาน

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมณีคดา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ พุกผาสุข ซึ่งได้ตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้คำอธิบาย ต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ไว้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสมบัติ วงศ์ภักดี สมาชิกของผู้วิจัยที่ได้ช่วยเหลือและให้ กำลังใจตลอดเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อไทย	ง
บทคัดย่ออังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	17
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	17
เครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	17
คำชี้แจงเกี่ยวกับการเล่นอมลของการวิจัย	18
2 คำสังขณนามในสมัยสุโขทัย	19
1. ที่มาของคำสังขณนาม	19
ก. คำสังขณนามที่มาจากคำนาม	19
1. คำสังขณนามที่เข้ากับคำนาม	19
2. คำสังขณนามที่ไม่เข้ากับคำนาม	24
ข. คำสังขณนามที่มาจากคำกริยา	35
2. การใช้คำสังขณนาม	36
ก. ใช้ประกอบกับคำนาม	36
1. ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม ...	36

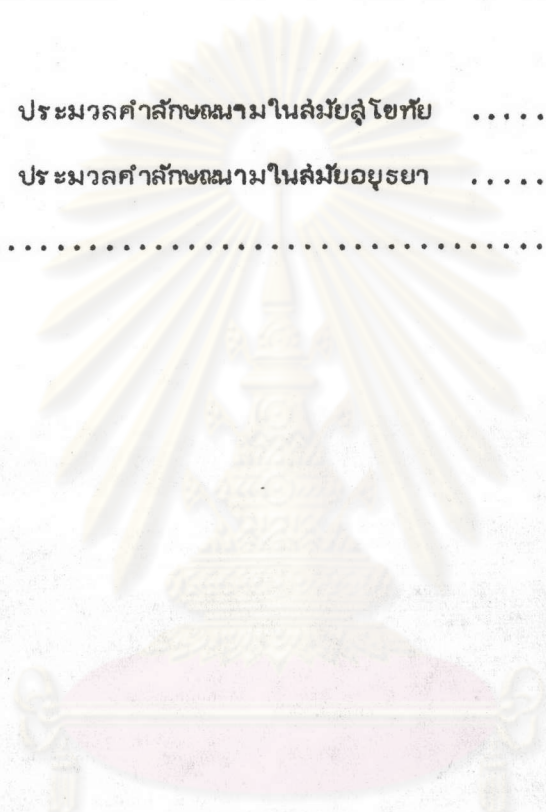
ก. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่บอกค่าเงินตรา	36
ข. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงนามธรรมทั่วไป	37
2. ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม	38
ก. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่อยู่ต่าง	38
ข. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่อยู่ร่วมกัน	39
ข. ใช้ประกอบกับคำกริยา	39
1. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำกริยาบอกสภาพ	39
2. คำสัทนามที่ใช้ประกอบกับคำกริยาบอกอาการ	40
3. ลักษณะการปรากฏร่วมกับคำนามและคำกริยา	41
ก. การปรากฏร่วมกับคำนาม	41
1. คำสัทนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำนามคำหนึ่ง	41
2. คำสัทนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำนามหลายคำ	43
3. คำสัทนามหลายคำปรากฏร่วมกับคำนามเดียวกัน	46
ข. การปรากฏร่วมกับคำกริยา	49
1. คำสัทนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำกริยาคำหนึ่ง	49
2. คำสัทนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำกริยาหลายคำ	50
3. คำสัทนามหลายคำปรากฏร่วมกับคำกริยาเดียวกัน	52
3 คำสัทนามในสมัยอยุธยา	53
1. ที่มาของคำสัทนาม	53
ก. คำสัทนามที่มาจากคำนาม	53
1. คำสัทนามที่เข้ากับคำนาม	53
2. คำสัทนามที่ไม่เข้ากับคำนาม	71
ข. คำสัทนามที่มาจากคำกริยา	96

บทที่

หน้า

2. การใช้คำลักษณนาม	100
ก. ใช้ประกอบกับคำนาม	100
1. ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม	100
ก. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่บอกค่าเงินตรา	100
ข. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงนามธรรม	
ทั่วไป	101
2. ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม	101
ก. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่อยู่ลำพัง	102
ข. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำนามที่หมายถึงสิ่งที่อยู่รวมกัน	102
ข. ใช้ประกอบกับคำกริยา	103
1. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำกริยาบอกสภาพ	103
2. คำลักษณนามที่ใช้ประกอบกับคำกริยาบอกอาการ	104
3. ลักษณะการปรากฏร่วมกับคำนามและคำกริยา	104
ก. การปรากฏร่วมกับคำนาม	104
1. คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำนามคำหนึ่ง	104
2. คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำนามหลายคำ	109
3. คำลักษณนามหลายคำปรากฏร่วมกับคำนามเดียวกัน	114
ข. การปรากฏร่วมกับคำกริยา	117
1. คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำกริยาคำหนึ่ง	117
2. คำลักษณนามคำหนึ่งปรากฏร่วมกับคำกริยาหลายคำ	118
3. คำลักษณนามหลายคำปรากฏร่วมกับคำกริยาเดียวกัน	119
④ เปรียบเทียบคำลักษณนามในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา กับสมัยปัจจุบัน	122
เปรียบเทียบที่มาของคำลักษณนาม	122
เปรียบเทียบลักษณะการใช้คำลักษณนาม	124
เปรียบเทียบลักษณะการปรากฏร่วมกับคำนามและคำกริยา	129

บทที่		
5 บทสรุป	173	173
สรุปผลการวิจัย	173	173
ข้อเสนอแนะ	175	175
บรรณานุกรม	176	176
ภาคผนวก		
ภาคผนวก ก. ประมวลคำสัมภาษณ์ในสมัยสุโขทัย	179	179
ภาคผนวก ข. ประมวลคำสัมภาษณ์ในสมัยอยุธยา	226	226
ประวัติผู้เขียน	310	310

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย